

III.

JACOBUS SCHORRIUS, cujus vitam paulo uberius conscripturus sum, sua quidem ætate, doctrina, rei que publicæ administrandæ peritiâ, munerum & honorum amplitudine, auctoritate denique, senectutis apice, longe clarissimus fuit, præstantior majoribus suis, atque illustrior posteris, ex quibus hoc seculo illius abnepos *Philippus Fridericus*, nobilitatem aucupans, summis in republica Bipontina dignitatibus arreptis, etiam liberorum baronum prærogativam consecutus, assumpsit primus titulum L. B. de & a *Schorrenburg* (a). Quamvis autem ab hoc tempore memoria *Jacobi* Cancellarii quodam modo in scriptis publicis eristicis (b) renovata atque una cum notitia generis *Schorrenburg-*

(a) Philippus Fridericus *Schorrius* dictus de *Hafell*, Joanne Philippo *Schorrio*, dicto de *Hafell*, scriniorum custode, quem vocant registratorem, d. 5 Jun. 1676 Meisenhemii natus, tempore Suecico cum inde ab an. 1705 præfecturam dioceseos Bipontinæ gessisset, atque primus appellationem *de Schorr* sibi adscivisset, a Gustavo Samuele duce, gubernacula terrarum Bipontinarum adeunte, statim an. 1719 consiliarius regiminis senior sive primarius, archisatrapa Bipontinus, præsesque collegiorum, quæ rerum ecclesiæ reformatæ curam agebant, deinde sub initium anni 1720 etiam consiliarius intimus & præses regiminis creatus, eodemque anno, deprecante apud cæsarem duce, in ordinem liberorum nobilium sive baronum effectus est: sed an. 1724 ineunte gratia muneribusque domini sui orbatus privatam vixit vitam ad annum usque 1757, quo d. 11 Febr. obiit ac d. 13 Febr. in coemeterio publico sepulturam invenit.

(b) Quorum plura inde ab anno 1724 ad an. 1738 usque in lucem edita commemorare possemus, si id quidem jucundum foret. Scripta quidem causam *Schorrenburgianam* adversus ducem defendentia legi possunt in *Ant. Fabri* collectione actorum publicorum, quam inscripsit, *Staatskanzley* &c. in voluminibus, quæ per intervallum istud prodire. Responsum vero iis est ex parte aulæ Bipontinæ duobus maxime scriptis amplioribus, altero an. 1728

burgiani fatis contaminata in *Lexicon Historicum Basiliense*, supplementis auctum (c), ingesta fuerit, malui tamen ex documentis aliisque monumentis domesticis pro meo veritatis amore meaque dicendi libertate quædam colligere, quæ ad viri fummi laudes pertineant, quam commenta adhibere ad lumen nescio quod lumini adferendum. Habebat enim *Schorrius*, dum vivebat, suum quendam splendorem, speciemque optimi viri, non tam generis, quam sapientiæ & probitatis commendatione tuebatur. Neque igitur ille nobis falsis opinionibus aut commentitiis fabulis commendandus est.

Sequamur potius illustris viri, ejusdemque olim Cancellarii, *Vlrici Sitzingeri*, testimonium, quod de Schorrio in literis ad principes filios WOLFGANGI ducis Bipontini datis (d) dixit honorificentissimum: *Conferetis etiam de his rebus cum sene optimo doctissimoque D. Jacobo Schorrio, qui abavum vestrum (Ludovicum nigrum, ducem) puer vidit, & proavi (Alexandri ducis) & avi vestri (Ludovici II) consiliarius fuit, & adhuc illustrissimo patri vestro (Wolfgango) in hac canitie a consiliis est; quod nescio an ulli eorum, qui nunc inter consiliarios regum & principum versantur, contigerit. Scio hunc avidissime res veteres legere, ipsique hanc commemorationem non injucundam fore.*

II. Ne tamen majores Cancellarii nostri astute reticuisse videar, quaedam ad illos pertinentia afferre liceat. Fuit autem Schorriorum gens Hornbaci oppidi indigena, eaque civica,

publicato, altero eoque præstantiori an. 1737 edito; quo facto controversiæ pactione sepultæ sunt.

(c) *Neu vermehrtes Historisch und Geographisches allgemeines Lexicon*, edit. III. Basl. 1744 Tom. VI p. 300 sq. sub vocibus *Schorr von Sasel & Schorrenburg*.

(d) d. 28. Jan. 1563.

vica, hinc probe distinguenda a familia nobili, quæ inde cognomen invenisse fertur Hornbach von Erlickheim (a). Fuisse enim Schorrios civicæ conditionis, didici jam ex documento quodam Hornbacensi an. 1342 scripto, quo Henricus dictus Mechys presbyter capellanus capellæ S. Mariæ Hornbacensis omnia sua bona in curiis Schweygen & Heydelbingen contulit. Huic scilicet donationi interfuisse leguntur *Petrus dictus Schorre & Gerhardus frater suus, Gerhardus dictus Butz, Helsericus, Johannes dictus Felsheller, Eberhardus quondam justiciarius & Nicolaus Sutor, Scabini Hornbacenses*. Scabini autem dicti oppidi cives fuisse, haud profecto opus est demonstrare (b). XVIII post annis obvius mihi fuit ex eadem familia Johannes Hensel Schorr, isque advocati (Bogt) Hornbacensis munere ornatus. Patet vero hinc Schorriorum

D

rum

- (a) Quemadmodum enim Hornbacense monasterium jam seculo X, teste ipso Ottone imp. castro cinctum fuit, quod seculis sequioribus mansit, atque sec. XIII castellanos suos habuit a comitibus Geminipontis constitutos, cf. *Origg. Bipp.* p. II, cap. II, Dec. III dipl. III, n. VIII, p. 121 not. (f): ita & milites ejusdem custodiam antiquitus tenuisse colligimus, ex cujus generis hominibus oriundos fuisse puto *milites de Hornbach*, quorum nomen magis crepat scriptorum Ruxnerianorum & recentiorum quorundam copia, quam veterum monumentorum fides testatur. *Hornbachios* ab *Erlickheim* ejusdem originis fuisse auguror, si unquam milites, ab Hornbach dictos, floruisse verum est.
- (b) Hornbacum seculo XIII ineunte *oppidi* nomine honestari cœpit, cf. *Origg. Bipp.* P. II, sect. III, Dec. VII, n. X p. 279. *Noverint quod nos videlicet Justiciarius, scabini ceterique cives ac universitas oppidi Hornbacensis*; cum antea tantum *villa* dicatur. Cives dicebantur quoque burgenfes comitum Bipontinorum, & ab iis custodiam oppidi sibi commissam tenebant; adeo ut tum militibus castrenfibus haud amplius fuisse videatur locus. Officium sculteti ad an. usque 1234 habuerant milites, sed compositione tunc inter comitem & advocatum facta duo oppidi curtisque præfides, alter comitis vicarius advocatus, alter scultetus f.

rum familiam satis antiquam esse, eaque de causa non solum, sed & quod protulerat viros muneribus civilibus claros, atque sic bonis feudisque, quamvis ignobilibus, tamen amplioribus, locupletata erat, sec. XVII demum patriciam dici coepisse (c). Quantum autem hi recentiores minorum gentium patricii distent a nobilibus, loquuntur seculorum superiorum documenta & quæ mox de Schorriis nostris trademus. Primus eorum, quem cum certitudine inter majores Cancellarii nostri referre debemus, nobis est *Arnoldus*, a domicilio suo more istorum temporum von Hornbach cognominatus, quem LUDOVICUS niger dux ob fidelia sibi præstita servitia, omnibus oneribus ac servitiis, quæ in conditionis infimæ homines cadunt, *Bette, Schagung, Frondienst, aller Ugnaden vnd Beswerung*, an. seculi XV quinquagesimo octavo immunem declaravit. Hujus filium & heredem *Johannem de Hornbach* anno ejusdem seculi LXXXII simili libertate donarunt ac simul successorem advocati Hornbacensis *Petri VVagenhals* designarunt Ludovicus dux ejusque filius ALEXANDER. Occurrit vero idem jam antea & quadriennio post correctoris seu scribæ provincialis Bipontini munere, quali nunquam fungi solebant nobiles, ornatus cum uxore *Catharina* (d); atque iidem an. MCCCCLXXX inter
libe-

justiciarius nomine abbatis, deinceps constituendi erant, atque hic haud amplius ex ordine militum legebatur, sed ex hominibus plebeis iisque *S.Pirminii* hominibus; unde facile colligitur, etiam scabinos olim fuisse plebejos.

- (c) Quemadmodum scilicet familiæ civium quædam, *Altburger*, in urbibus imperii patriciorum nomen invenerant, sic idem civibus antiquioris originis, ex quibus in oppidis mediatis & minoribus senatores sive scabini legi consueverunt, nonnunquam contigit, ut translato patriciorum nomine insignirentur & a ceteris distinguerentur.
- (d) cf. Deductionem Antischorrenburgianam majorem, cujus index est: *Status causæ* &c. an. 1737 editam inter Beylagen n. CVIII

liberos suos *Albertum* de *Geminoponte* cognominatum filiasque *Margaretham* & *Agneta* bonorum partitionem ita instituerunt, ut *Agnis* haberet bona in agro & vicinia Hornbacensi sita, *Albertus* vero & *Margaretha* ea, quæ Biponti & alibi possederant, tandem *Albertus* beneficia, maxime *Hafellenfia* cet. teneret solus (e). Factum enim erat, ut cum extincta familia ab *Hafell*, variis beneficiis ducum *Bipontinorum* locuplete, *Albertus* dictus sese heredem *Johannis* ab *Hafell* ultimi, tanquam proximus ejus cognatus, gereret, *Ludovicus* niger dux eidem anno MCCCCLXXVIII feuda *Hafelliorum* hereditaria in agro *Ernestivillano*, prætereaque beneficia in ipso pago *Hafel* tribus leucis abhinc remota conferret (f). Dico *Albertum Schorrium* cognatum fuisse *Johannis* ab *Hafell*, quem æque & ipsius majores militaris generis fuisse putant nostrates, neque vero inde argui potest, similis fuisse conditionis *Schorrios*. Quemadmodum enim plurima prostant exempla, quibus ordinis superioris nobiles tum ob crebras prædiorum partitiones, tum ob connubia cum feminis inferioris nobilitatis contracta abiisse in militarem ordinem (g), ita & promiscua inter homines militares & ple-

D 2

bejos

p. 124 sq. ubi tres chartæ immunitatis *Arnoldo* & *Johanni*, *Arnoldi* filio, *Schorriis*, concessæ leguntur. Puto autem *Johannis* *Schorrii*, *Landscribæ* patrem, *Arnoldum*, præter illum etiam filium cognominem habuisse, in quem prima charta melius cadere videtur. Verum hæc leviora sunt.

(e) Vide idem scriptum, *Beilag.* n. LIII. p. 52.

(f) ibidem n. LIV. p. 52 sq.

(g) *Hunoldsteinios* certe olim ex *dynastarum* ordine fuisse, patet ex connubiis inter illos & *comites-Hirsutos* initis vid. *Senckenbergii meditt.* fasc. I, n. II, de *Hirsutis comitibus*, §. XVII, & adj. probb. n. XVI, p. 80. Simile & aliis illustrioribus familiis accidisse, novimus: sed abstinemus a pluribus exemplis, ne quarundam origine illustraturi delibare quicquam videamur de aliarum dignitate hodie majori,

bejos extitisse sæpius matrimonia, edocti sumus (h). Facile igitur conjicimus *Schorrium*, nescio quem, an *Arnoldum* aut *Johannem*, uxorem ex familia *Hassellana* duxisse, atque sic jus quoddam hereditatem petendi illis adtulisse, quod dux *Ludovicus* pro sua erga Albertum indulgentia ratum habuerit. *Albertus* certe quamvis feudis novis iisque hereditariis auctus non modo nunquam titulos nobilium isto ævo solennes ambivit, sed ipsos potius nobiles reveritus est tanquam caros suos domicellos seu dominos, myn liebe Junckherrn (i); denique officiis, quæ plebeis conferri solebant,

con-

(h) Id certe obtinuisse inter milites & patricos nemini est incognitum cf. *Herzogii Chron. Alsat.* L. IX & X, ubi de familiis nobilibus & civicis oppidorum Hagenau & Weissenburg agit.

(i) In cujus rei gratiam subjungimus excerptum ex litteris Alberti Schorrii reverfalibus, quæ litteris clientelaribus a Ludovico nigro duce datis an. 1478 respondent: *Ich Albrecht von Zuveybruken Hans von Hornbachs sone, Erkennen inn diesem brieffe das der Hochgeborn Fürst vnd Herr Herr Ludvvigs Psaltzgraue by Ryne Herzog in Beyern vnd Graue zu Veldentz myn gnediger Herr nach abgang des vesten Hansen von Hassels myns Vettern seligen der etliche ekere vnde Wiesen inn dem banne zu Ernstviler vnd Bubenhusen von syne vnd siner miterben vwegen von siner Gnaden voraltern als von der Graueschafft zu Zuveybruken vwegen zu Erblehen gehabt vnd getragen myn ernstliche bete ersuchunge und erbietunge myner vwilligen dienst, ich siner Gnaden vmd der Herrschafft zu kunfftigen Zyten thun soll angesehen, mich als den ihenen der sich des genannten Hansen negster erbe vermysset zu sin, begnadiget vnd vßgenommen den zehende den ich zu ernstviler han, mir solch eker vviesu vveldē felde vnd gutter wie die eygentlich hernach benant vnd geschrieben steent zu Erblehen geluhen hat, nemlich --- --- Anderverbe so hat sine gnade mir off myne gesynnen vnd erfordern In obgemelter maß zu Erplehen geluhen alles das zu Hassel an Luten vvelden vvehgen Mulen scheffden Zynsen vviesen felden vnd ander gulden vnd Gerechtigkeit wie Hans von Hassell vnd sin voraltern solichs vnd glich in besesse vnd genosse herbracht haben, vnd ich Al-*

contentus vixit. Ipse enim ab anno MCCCCLXXXIII munus correctoris sive Landscribæ diœceseos Meisenhemensis agebat, quin etiam seculi insequentis XVI anno octavo, quo *Alberti* Landscribæ filius *Jacobus* in tabulis minoris alias momenti occurrit. Atque hic *Jacobus* ille ipse est, cujus vitam illustrare proposuimus. Reliquerat vero *Albertus* Landscriba ex duabus conjugibus, quarum altera *Getze* vocabatur, præter *Jacobum* nostrum V liberos, de quibus nihil est, quod dicamus. Vitam *Albertus* produxit usque ad annum MDXXX, & quod excedit.

III. His igitur parentibus natus fuit *Jacobus Schorrius*, nescio an Hornbaci aut Biponti(a) circa an. MCCCCLXXXIII.

D 3

Com-

brecht vogenant han solichs also vwie vorgeschriben steet von sinen Gnaden zu erplehen empfangen daruber globt vnd eynen eydt liplich zu Got vnd den heiligen gesvorn sinen gnaden vnd der Graueschafft zu Zveimbruk getreuve vnd holt zu sin Irn shaden vvarnen irn frommen vnd bestes getreulich vverben, die lehen zu yederzyt zu empfangen zutragen vnd alles das zu thun vvas eyn manne synem Herren von solicher Lehen vwegen schuldig yst, vnd billig tun soll, in der Lyhunge hat sin Gnade vßgenommen sin recht siner gnaden manne vnd eyns ieglichen recht, des zu Orkund dovile ich off diese Zyt eygen Ingesiegels mit enhan, so habe ich mit fliß gebeten den vesten Jungherrn Eberhart von Sulzbach myn lieben Jungherrn das er sin Ingesiegell vor mich vvolle heucken an diesen Brieff, mich obgeschr. dinge zu besagen. Des ich Eberhart ytzgnt. mich erkenne also von des obgnt. Albrechts flißige bete vwegen getan han. Geben off Dynstag nach dem Sondage zu Latyn genant Reminiscere ano &c. LXXVIII.

- (a) *Albertus* enim a loco natali suo, & domicilio patris *Johannis*, Landscribæ Bipontini, atque a parte hereditatis, quam in agro Bipontino dein accepit, plerumque dictus *Albrecht* von *Zweybrucken*, nonnunquam a familiæ suæ antiquiori sede *Albrecht* von *Hornbach*, tum *Biponti* apud patrem, id temporis *Landscribam*, degere poterat.

Complevit enim annos ætatis LXXXII & diem, quod infra dicemus, obiit supremum an. MDLXVI. Quamvis autem non constet nobis, quam ab ineunte ætate studiorum rationem secutus, & quibus magistris usus sit: haud obscurum tamen relinquit viri egregii eruditio & rerum gerendarum peritia, quam & res ab ipso gestæ produnt, & auctoritate viri quondam incomparabilis, *Sitzingeri* Cancellarii, supra comprobavimus, ipsum non juris tantum studio operam navasse, sed & ab omni humanitate, maxime historiarum cognitione, instructiorem fuisse. Annum agens XXV jam ex academiis redux Meisenhemii apud patrem, scribam dioceseos provincialem, commoratus est, neque vero diu ALEXANDRUM ducem latuere eximix illius artes (b). Anno enim MDXV jam ipse provinciam correctoris in diocesi Gutenbergensi sustinuit, cum a LUDOVICO II duce illius filio, feudum quoddam, quod a patre *Alberto* sibi resignatum habebat, reciperet (c).

IV.

- (b) His certe meruit tum summos in jure honores, tum judicis chartularii seu notarii publici pontificia & cæsarea auctoritate muniti officium, quod illis temporibus suscipere eruditores juris consulti haud erubescabant.
- (c) Documentum ejus rei habemus ipsas litteras clientares, quas in deductionis Antischorrenburgianæ majoris *f. Status causæ* & cad-junctis n. LVI, p. 54 obvias huc transcribere placet:

Wir Ludwig von Gots gnaden Etc. Erkennen vnd tun Kundt offenbar in diesem Brief, als weyland der Hochgeborne Fürst vnser lieber Herr vnd Vatter Herzog Alexander seliger löblichen Gedechtnuß solch zwey teile vnd XXXIII Morgen Akers zu Süßersheim, die Lorenz von Bergzabern in Lehens wyse gehabt, und nach desselben Lorentzen tode Seiner liebden heimgefallen sind, alles lut der alten Briefe, vnserm lieben getreuvven Albrechten von Hornbach umb getreuer dinste willen vnd vß sonderlichen Gnaden als von der Graueschaft zu Veldentz wegen zu rechtem Erblehen geluhen hat, vnd dann nach Abgang vnser lieben Heren vnd Vat-

IV. Redeunte dein evangelii lumine, *Schorrius* noster ex primis erat, qui illud menti suæ præferri pateretur, jam totus in eo versaturus, ut legendis viri divini, *M. Lutheri*, scriptis veram & solidam salutis doctrinam ex solis oraculis Divinis purius haurire perdisceret (a). Quod cum innotuisset LUDOVICO duci, primo ex Germaniæ proceribus, qui sacrorum emendationem in terris suis fieri voluerint; *Schorrium* præ ceteris de negotio hoc gravissimo in consilium adhibere coepit (b). Cum vero cæsaris mandata contra Lutheranos graviora advenissent, eorumque exemplum principes Lutheri fautores nacti essent, communicavit Ludovicus dux cum viro isto æque prudenti & pio, ab eoque quæsit, quam rationem ipsi in ancipiti religionis negotio ineundam existimaret. Itaque *Schorrius* consilium suum de causa Lutherana plenum sapientiæ & pietatis exposuit, quod eodem anno Ludovico duci inscriptum typisque excusum in comitiis Spirensibus distributum esse novimus (c). Patet autem ex hoc scripto,

ter seligen vnß gedachter Albrecht vorgebracht, wie er dasselbe lehen sinem Sone Jacob Schorren vnserm Lantschreiber Guttenberger Gemeinschaft zugestellt habe, vnd vns daroff vndertheniglichen bitten lassen, ime dasselbe forter gnediglichen zu luhen, daß wir demnach solches vß gnediger Erzeygunge bewilliget vnd darof gemelten Jacoben solch vorge schriebene Aker als von vnser Graffschafft zu Veldentz wegen zu ein rechten Erblehen geluhen haben &c.

- (a) Imo, si *Heilbrunnerum* in Apol. Conf. Wolfgangi ducis Verantwortung &c. p. 187. audias, *Schorrius* ipse *Witebergæ* cum *Luthero* coram de religione contulit.
- (b) cf. nostram de *scholae illustris Hornbacensis historia* prolusionem nuper editam, qua de sacrorum & literarum in terris *Bipontinis* restitutione egimus, Cap. I. §. III, pag. 15. sq.
- (c) Ita vero illud inscripsit; *Radschlag vber den Lutherischen Handel, dem Durchleuchtigsten, Hochgebornen Fürsten vnd Herren, Herrn Ludwigen Pfalzgrauen am Rheyn, Herzogen inn Beyern vnd Grauen zu Veldentz &c. gemacht auf Speyerischem reych-*

scripto, virum egregium, quamvis *Luthero* plurimum tribueret, non cæca quadam ratione illius auctoritatem secutum esse, sed scriptis ejusdem excitatum sapientius ipsos sacros fontes adiisse, & collatis utrimque argumentis, verio-
 fen-

*stage, durch Seyner F. G. Landschreyber Guttenger gemeynschafft Jacob Schorren. Psalm. 93. Merkt doch ir Narren vnter dem Volk, vnd ir Thoren wenn wolt ir Klug werden. MDXXVI. Neque vero Schorrius tum legatum ducis ad comitia egit, cum Wendelinus Durrius, consiliarius hoc munere functus esset legatur in fine Reclusus comit. Spirensium, sed ille hoc scriptum transmissit duci, quod inferviret deliberationibus de causa religionis in comitiis illis tractanda. Placet ipsum Schorrii prologum huc afferre, ut & occasionem scopumque scripti, & indolem auctoris cognoscant lectores. G. F. vnd Herr, was E. F. G. mir der Lutherischen lere halben beselen lassen, habe ich sampt der anzeygung Keyserliches Manndats vntertheniglich fürgenommen vnd wie wohl mir mein geringkeit kundiger, denn das ich mich solcher hohen Sachen gemess achten müge, so habe ich doch zu leystunge E. F. G. schuldiger gehorsamen, mein muglichen Fleis darin zuversuchen nicht wollen unterlassen, ungezweifelter Hoffnung der almechtige Gott der one das alle wege das geringe vnd verachtete in diser Welt zu seinen Sachen erwelt 1 Corin. 1. Vnd auß dem Munde der vnmündigen sein lob zu vollenbringen pflegt Psalm. 8. wurde disen E. F. G. beselh nicht gar vergeblich an mich zu geschehen verfügt oder verhengt haben, sonder mir auch seine gnade dazu verlihen, vnd hab dar auff die Bücher die mir vorhyn merenteils bekant, vnd nicht allein von Doctor Martino Luther oder. sinen anhangern, sondern auch von den Bestlichen irem widerteil außgangen sind, ynn dem namen des Herrn für mich genommen, von neuen besichtiget, vnd gegen dem Evangelio (so viel mir von Gott geben worden) erwegen. Aber demnach deren viel vnd die zwytracht weit-
 leufftig ist, vnd die zeit kurz, welche mir fürwar meiner Ampts geschäfts halben durchs ganze Jar nymer ungelegener zu disen dingen gefallen seyn müchte. So habe ich mir fürgenommen E. F. G. nicht von allen puncten darumb der streit in diser sacht ist, sonder allein von etlichen das Regiment der Kirchen betreffen, die mir die furnemesten gesehen werden auff das kurtzest ich ymer muge zu schreiben &c. &c.*

sententiam amplexum esse. (d) Postquam igitur de ecclesiae fundamento & capite rectius sentire *Lutherum* brevibus docuerat, missis ceteris controversiis, tractavit caput de forma regiminis ecclesiae, ita, ut primum vicario Christi opus minime esse ostenderet, dein de sacerdotio & sacrificio N. T. ad mentem evangelii disputaret, atque pontificem sibi suisque cum sacerdotio supremo etiam imperium in ecclesiam arrogasse, culparet. Explicata igitur veriori ministrorum evangelii doctorum & pastorum ecclesiae indole de clavibus regni caelorum, hoc est, donis spiritus sancti, quorum ope cognitio vera evangelii efficitur & augetur, pie disseruit, rejecitque remittendi peccata indulgentiarum & excommunicandi potestatem, a clero Romano utilitatis causa violentius usurpari

- (d) Quod permulti in hac regione ad *Buceri*, *Schwebelii*, aliorumque fecere exemplum, observante ipso perillustri *Seckendorffio* in *hist. Luther.* L. I, Sect. 35 § LXXXII p. 130. *Erant quidem*, inquit ille, *qui ipsum Lutherum videbant & audiebant*, quibus ille magnus & sanctus & obsequiose colendus videretur; erant tamen etiam sacerdotes plurimi, in partibus praesertim remotioribus, qui libellis ejus eatenus saltem excitabantur, ut scripturarum lectioni eo usque fere neglectae ipsi incumbere, ut par erat, non *Lutheri*, sed scripturae monitu a pontifice & scholio dissentirent --- Erant etiam qui in aliquibus dissidebant, ut in superiori Germania circa articulum de caena Domini factum esse negari nequit, nec *Zwinglii* saltem, sed & aliorum exemplo comprobatur, licet occasionem doctrinae ex *Lutheri* scriptis accepisse non distiteret. Talis erat *Johannes Schwebelinus* vel *Schwebelius* &c. Paulalum quidem de hoc judicio suo detrahere videtur *Seckendorffius* ibid. in addit. I, p. 131. laudans *I. H. Maji vitam Reuchlini* an. 1687 editam, in qua *Suebelii* epistolae & opuscula corruptionis suspecta dicuntur, auctore adversario, *Jac. Heilbrunnero*, qui quantum ipse, animi vehementia & litigandi studio abreptus, in alios fuerit injurius, non est, quod hic dicamus. Cognoscant ipsi lectores ex *Schorrii* scripto, quam sententiam animo imbiberit. De *Schwebelio* alibi dicendi locus dabitur.

pari solitam. Hinc progressus ad ordines monachorum, tria ipsorum vota, maxime abstinentiæ, parum pietati præceptisque divinis convenientia esse probavit. Negata tandem conciliorum auctoritate & utilitate peroravit omnem hanc de papa disputationem, consiliumque suum principi dandum ita direxit, ut primum omnibus omnium ordinum hominibus vigilandum atque in lumine ambulandum sit; dein ut Lutherus tanquam nuntius & propheta a Deo missus, liberaliter recipiendus sit. Atque hoc viri politici consilio egregie confirmatus Ludovicus dux, qui jam a tribus annis *Joannis Suebelii*, primi apud nos evangelistæ, opera usus erat ad sacra in terris suis ab omni abusu genere repurganda, hoc liberio rem evangelii cursum esse voluit neque se minis ceterisque adversariorum rationibus absterreri passus est, imo quo melius frueretur Schorrii prudentia consiliorumque pietate, ipsum in aulam suam evocavit.

V. Anno nimirum MDXXVII d. XIII Maji Officio secretarii primarii auctus a ducis Ludovici secretis & consiliis esse cœpit (a), idque ea dexteritate ac fide administravit, ut principi maximo commendaretur opere. Hoc majori autem tum pollebat auctoritate, quod superiorem non habebat Cancellarium: quæ summa in consilio dignitatis inde a *Johannis Langwertii de Simmern* obitu nemini adhuc, quantum scio, obtigerat (b). Quare tandem factum est ut Cancellarii honor inde ab anno MDXXVIII in *Schorrio* nostro rediret illustrior.

- (a) Testatur id notitia quædam quæ incipit: *Regulierung der Hausbestallung von a. 1527 uff Montag den dritzehenden tag May. In obgenantem Jahre ist mit Jacob Schorren Secretarien vberkommen, daß myn gnediger Herr Ime vor syn Huskosten &c.*
- (b) Per id temporis intervallum *Johannes Meisenheimer*, Secretarius, consiliarium principem egerat; unde suspicamur, in illius circa hoc tempus defuncti locum susceptum fuisse *Schorrium* nostrum.

frrior. Neque vero eum magis illustrabat nova dignitas (c), quam ipse huic singularem splendorem conciliaſſe cenſendus eſt. Ejus enim ſub auſpiciis ejusque conſiliis adjutus *Suebelius* religionem evangelicam, maxime ex quo Germaniæ proceſſes conceſſam ſibi ex decreto comitiorum Spirenſium illius introducendæ libertatem intelligebant, feliciter per univerſum ducatum propagabat. Quem vero *Schorrius* ſenſum in doctrina religionis habuerit, æque & illius præco primarius, *Suebelius*, ex eo colligi poteſt, quod non modo *Bucerum* ſibi habuerit amiciffimum (d), ſed etiam difficili illa tempeſtate, quæ per decretum comitiorum Spirenſium an. MDXXVIII (e) evangelicis impendere cœperat, cautius hero ſuo procedendum putabat (f), adeo ut is doctrinam evangelicam, in

E 2

qua

-
- (c) Præfertim cum liberalitatem heri ſui eximiam experiretur, cujus documentum præbent literæ ducis, quibus ipſum beneficiis obitu *Hederici de Schmidburg* dicti de *Wildenburg*, abſque liberis deſuncti, vacuis an. 1530 auxit, cf. ded. Antilchorrenb. *ſtatus cauſæ und rechtliche deduction* Beylagen p. 55.
- (d) cf. in *Suebelii centuria epiſt. theol.* ad an. 1528. n. XXXIX, p. 123 & 1530. ſq. n. XLVI, p. 153. n. XLVIII, p. 157, & n. XLIX, p. 159. Denique legatur ſcriptum Suebelianum: *Hauptſtük und Summa des ganzen Evangeliums, und worinnen ein Chriſtlich leben ſtehet* &c. durch *Johann Schwebelin* Predicant zu *Zweybrücken*. MDXXV. 4. Opusculi hujus æque & Schorriani conſilii nuper novam nobis copiam factam eſſe cognovimus.
- (e) Comitibus hiſce Ludovici ducis nomine interfuiſſe *Wilhelmum Seſſlerum*, I.V.D. ex reſeſſus ſubſcriptione §. 46 diſcimus. Quamvis vero decreta in illis de religione inimica fuerint rei evangelicæ, atque adeo occaſionem dederint principum & civitatum proteſtationi, ab ea tamen abſtinuit Ludovicus dux.
- (f) Hinc quidem in comitiis Auguſtaniſ Ludovici ducis Bipontini mandata habebat *Hieronymus Rheuff*, Cancellarius Badenſis, cf. reſeſſ. §. 147, ſed confeſſioni Saxonicæ ibidem exhibitæ minime ſubſcripſit; cf. autem de geſtis ibidem ab Argentinenſibus epiſtolam *Mart. Buceri* ad *Jo. Schwebelium* in *cent. epiſt. theol.* n. XLVI.

qua ecclesia Bipontina cum Argentinensi consentiebat (g), in terris suis tueri mallet, quam cum protestantibus principibus agendo cæsaris iram in se commoveret. Medium igitur tenere tum videbatur ecclesia Bipontina. (h) Sed Cancellarius noster cum mitiori paulo esset in dissentientes animo, atque ab omni vi imperii civilis illis inferenda abhorrere videretur, accidit, ut & apud nos anabaptistarum seu potius catapaptistarum nova secta vires acciperet, præsertim ex quo *Georgius Pistor* ab Argentinensis ecclesiæ præsidibus mense Aprili anni MDXXVII submissus erat, qui pastorem Ernestivillanum & *Suebelii* ageret Symmistam (i). Qui cum adversaretur pastori suo & a theologis Argentinensibus corrigendus videretur, scripsit anno MDXXXII *Bucerus* ad *Schorrium* Cancellarium literas, quibus ejus patrocinium & auxilium hac in causa expetivit (k).

Non

-
- (g) cf. inprimis in epist. theol. *Schwebel* ep. XLIII, p. 134-142, qua conventus theologicus Argentinensis ecclesiæ suum cum ecclesia Bipontina consensum testatur, n. LXV, p. 206 sqq. & n. LXXX. p. 288 sqq. ceteras.
- (h) cf. prolusionem nostram I de *Scholæ illustris olim Hornbacensis nunc Bipontinae historia* nuper editam, Cap. I. §. XI sq. p. 33 sqq.
- (i) Vid. ep. *Schwebel*. n. XXXIX, p. 123. ad an. 1528. m. Febr. coll. cum n. LXXXIX, p. 315. Loquuntur de eodem Georgio plurimæ literæ sequentes. Quodsi autem ep. XLIII ad an. 1529. conferas cum Buceriana ad an. 1537, n. LXXXVI, patet, epistolæ hæc minus recte digestas, & rationes temporum sæpius neglectas esse.
- (k) Vide ipsas literas, quas in serie prætermittas subjunxerunt editores centuriæ epist. *Schwebel*. p. 356 sqq. præfixo numero LXVIII. Ita autem illas inscripserat *Bucerus*: *Martinus Bucerus clarissimo & prudentissimo viro D. Jacobo Schorrio illustrissimi principis Bipontini Cancellario integerrimo, patrono suo observando.*

Non solum vero domi *Schorrius* præclare omnes Cancellarii partes administravit, sed etiam in legationibus obediendis præsertim ea, quam an. MDXXVIII ad cæsarem Bononiæ in Italia agentem de religionis negotio susceperat, singularem dexteritatem tum cæsari, (1) tum hero suo probavit. Interea an. MDXXXII d. III Dec. præmaturo fato vivis ereptus est Ludovicus dux, primus religionis evangelicæ patronus, postquam illam prima pace religiosa Norimbergæ d. XXXII Jul. ejusdem anni jam quodam modo confirmatam viderat. *Schorrius* vero etiam sub illius filio impubere, WOLFGANGO principe atque hujus tutoribus, ELISABETHA matre & RUPERTO duce, patruo, Cancellarii officio fungi perrexit. Anno autem sequenti festo paschatos, quum a gravioribus laboribus immunis fieri voluisset, de illo decedendi potestatem consecutus est, ea tamen lege, ut deinceps a consiliis esset. (m)

E 3

Post-

(1) cf. in *Lexico universali hist. & geogr. Basiliensi* T. VI artic. *Schorr von Hasell*. Quodli recte se habent, quæ ibidem de diplomate quodam Caroli V. Imp. an. 1532 d. 12 Jan. in gratiam Cancellarii nostri concessio sed pridem perduto, hic jam tum cognomen de Hasell assumsisse videtur. His enim verbis efferebatur diplomatis initium: *Carolus quintus divina favente clementia Romanorum imperator Augustus ac rex &c. Nostro & imperii sacri fideli dilecto Jacobo Schorren de Hasell*.

(m) Subjungere liceat testimonium literarum paulo contractarum: *Vom Gots gnaden Wir Elizabeth Pfaltzgräfin by Rhine inn Bayren vnd Gräfin zu Veldentz, geborne Lantgräfin zu Hessen, Wittib, vnd von denselben gnaden wir Ruprecht auch Pfaltzgräue by Rhine, Hertzog zu Bayrn vnd Graue zu Veldentz, beide als Furmunder, bekennen vns samentlich vnd thun kunt öffentlich, mit dieser Schrieft, Nachdem der Erbar vnser lieber getreuer Jacob Schorr, Wylent des hochgebornem Fursten Herrn Ludwigs Pfaltzgrauen bei Rhin, vnd Grauen zu Veldentz, vnser fruntlichen liebem Gemahels vnd Bruders seligen, vnd nach desselbenn Liebden absterbenn, auf ein Zeitlang vnser Cantzler gewesen, aber Ime nu solch vnser Cantzler Ampt hin-*

Postquam igitur *Schorrius* quadriennium fere difficillimo tempore consiliorum præsidem & executorem egerat, honorem istum dimisit; qui demum an. MDXXXIII mense Januarii *Henrico Hasio*, collatus est.

VI. *Schorrius* jam quidem domi agens, sed a consiliis sanctioribus esse iussus, consilio magis, quam corpore aderat tutoribus *Wolfgangi* principis, maxime in causa religionis. *Rupertus* enim dux longius in sacrorum emendatione progressurus, antequam missam prorsus aboleret, & sacerdotes licentiorum vitam matrimoniis commutare juberet ea de re sententiam *Schorrii* explorare studuit; qui cum ipse semper caute agere didicisset, atque forsan veritus esset, ne episcopi, quorum sic omnis auctoritas in terris *Bipontinis* tollenda foret, nimium commoverentur, principi suasit, ut sacerdotes in concubinato seu connubio minus sollempni vivere pateretur, atque ab interdicens pontificiorum sacris, maxime missa, animum revocaret. Quod quidem consilium postquam cum *Joanne Schwebelio*, sacrorum antistite, communicatum est, repugnavit is, quod ad primum magnopere, quod ad

forter zuuersehen, vnd zuuerwalten beschwerlich vnd vns deßhalb vmb gnedigen Vrlaub underthenig angesucht, vnd dessen daruff vonn vns also gnediglich erlassen wordenn, doch das vns der numher aufferhalb gemelts Cantzler Ampts als ein Rath von Huß vß vff vnser erfodern yederzeit in notwendigen vnd andern zimlichen sachen wedder menglich in Rathen vnd sonst nach sym besten vermögen, vnd verstand trenlich dienen vnd gewertig syn soll, dagegen wir ine yedes malls so wir erfodern thun mit Pferden vnd Knechten versehenn vnd vollen, vmb vvelchen dienst, vvir Ime eins yeden Jars, das allvvegen vff Ostern vß vnd angeen soll, so lang der vveret, gebenn vnd reichen lassen sollenn vnd vollen Gescheen vnd gebenn vff denn heiligenn Ostertag anno XV dry vnd driffsig.

ad alterum voluntatem sacra prorsus repurgandi eum in modum interpretatus est, ut pastores tantum ad normam doctrinæ Christianæ & docere & vivere juberentur; quale præceptum neque Deo neque cæsari adversarium esse queat (a). Atque hæc Schwebelii sententia tum prævaluisse videtur (b). Neque tamen ideo reprehendimus mitius *Schorrii* consilium, ex reverentia cæsaris metuque graviorum periculorum profectum. Similes certe agendi rationes fecere, ut *Rupertus* dux, tutor *Wolfgangi*, licet an. MDXXXV fœderis *Smalcaldici* particeps fieri desideraverit, anno tamen insequenti in conventu *Francofurten*si d. XXIII April. instituto, se excusaret, quod fœderi accedere non posset (c). Atque ut aliquantisper digrediamur ad ecclesiæ *Bipontinæ* statum, fuit is rectus atque purus, quantum fieri potuit. Sanctissimus enim *Schwebelius* neglectis illorum temporum de S. cœna rixis ceterisque inanibus quæstionibus, in quibus theologorum contentiosorum iræ nunquam deservere solent, unus loquebatur cum sacra scriptura, unusque fidem & caritatem ab omnibus præstandam urgebat. Sequebatur in eo tum suum rectoris animi sensum, tum *Buceri*, *Melanchthonis*, *Capitonis* ceterorumque moderationem. Ita ille an. MDXXXVI ad *Capitulum*:

-
- (a) Opusc. Schwebel. Germ. P. II ad an. 1534 n. XXIX p. 247--256 sqq. His verbis vero *Schwebelius* orditur consilium suum. *die Schrift in Ratschlagsvveiß, E. F. G. von ihrem Rath und Diener, dem hochgelehrten I. S. vberantwortet, haben vvir empfangen mit dem Befelch, daß vvir darauf vnser meynung schriftlich solten anzeigen, dessen vvir niemandt zu vvider Etc.* cf. etiam n. XXX & XXXI ibid. Atque huc referendum potius mihi videtur, quam ad an. 1525, scriptum, quod in P. I. n. XI, p. 152-159.
- (b) Quod colligimus ex vicarii generalis *Metensis* querelis ea de re an. 1535 d. 9. April. ad *Rupertum* ducem perscriptis, quas jam adduximus in *hist. scholæ ill. Hornb.* prol. I, §. VIII not. (f)
- (c) *Seckendorffii Hist. Luther.* L. III sect. 15. §. L, add. III (a) p. 142.

nem (d) *Nosti optime Capito, nos semper pacis studiosos fuisse & odiosas illas rixas ex animo odio habere, & libenter sentimus cum piis & eruditis, qui pure & simpliciter fidei nostrae dogmata tradunt: Ideo dudum confessioni illustrissimorum principum, cui Philippus etiam apologiam addidit (h. e. confessioni Augustanae an. MDXXXI emendatae e) subscripsimus, id quod clarissimo nostro principi mire placet. Talis cum esset Schwebelius noster, optaverant maxime, ut ipse cum suis negotio concordiae inter Lutherum & superioris Germaniae theologos dicto anno conficiendae interesset. Sed Schwebelius suo & collegae Caspary Glaseri, qui praceptor scholae Palatinae erat, nomine excusatione allata, quod ob gravitatem munerum a se unis administrandorum discedere ipsis haud liceret, iisdem literis tandem Capitoni rescribit: Si quid nostro nomine agendum erit, hoc totum tibi, Melanchtoni, & Bucero, observandis fratribus nostris, committimus; scimus enim, vos nihil suscepturos, quod a sacra scriptura discrepet.*

Quare cum tandem concordia inter illos Witebergae inita esset (f), formulam ejus d. XXVI Maji an. MDXXXVI

a

-
- (d) In epistola, quae est inter *Schwebel epist. theol.* LXXXIII p. 297.
- (e) Quam pariter Argentineses an. 1531-1537. Smalcaldiae salva & integra confessione Argentinensi s. Tetrapolitana approbarunt, cf. qui diligentius, quam *Seckendorffius* in *hist. Luth.* L. III, §. VII, & §. LV, addit. e) pag. 153, §. LVI, 15, p. 157, ista disputavit, antistes olim Bipontinus, *M. Phil. Beutherus*, in libro, cujus index est: *Warhafter Grundlicher Bericht von der zu Strassburg anno 1598. in truk ausgegangenen veränderten Kirchen ordnung der Lehr vnd Ceremonien belangend &c.* *Zvveybruk* MDCIII. p. 4-13. sqq. Ceterum *Seckendorffius* l. c. §. LV. addit. k) p. 154 observavit ad an. 1537, etiam ducatum Bipontinum adhærere coepisse confessioni Augustanae.
- (f) Vide de concordia Wittenbergenfi ex reformatis *Hospinianum* P.

a *Melanchthone* scriptum & subscriptionibus tum superioris Germaniæ theologorum, quorum antesignani erant *Wolfgangus Capito*, præpositus ecclesiæ Argentinensis, & *Martinus Bucerus*, tum Wittenbergensium, quorum dux erat ipse b. *Lutherus*, confirmatam communicavit *Bucerns* cum *Schwebelio*, ejusque collegis, petivitque, ut ei & suos adderent calculos.

Quemadmodum enim *Lutherus* in se receperat, se articulos concordiæ transmissurum ecclesiis in Prussia, Pomerania, Dania, Holfatia, Saxonia, Misnia, Thuringia, Hassia, Frisia & Brandenburgicæ ditionis, easque ad illos recipiendos permoturum esse: ita *Bucerus* idem præstare debebat in Helvetia, Suevia, ad Rhenum, Westrasia, Craichgovia cet. (g) Itaque *Schwebelius*, antistes ecclesiæ Bipontinæ pacisque amantissimus, dissidii de re sacramentaria, quod etiam in illa gliscere videbatur, componendi causa, descendit cum *Glasero*, perpetuo aulæ comite, qui sub adventum suum doctrinæ *Lutheri* magis faverat (h) & *Michaeli Hilspachio*, præceptore ludi literarii & adjutore ecclesiæ Bipontinæ, ad conditiones concordiæ, eique non solum cum illis & octo

F

fra-

II fol. 134 (b) ad 154 & ex Lutheranis *Seckendorffium* l. c. L. III, §. XLVII p. 153 sqq. qui tamen illum non sine bile in *Lutherum* rem enarrasse dicit. Quare *Hottingerus hist. eccles. Helv. L. VI, p. 711* not. (f) *Seckendorffium* reprehendere videtur, quod, quæ illa biliosa sint, reticuerit.

- (g) Distincte narrante *Hottingero* l. e. p. 704. vid. in *cent. epist. Schwebel. literas Lutheri, Melanchtonis, Buceri* cet. ad an. 1535 & seq.
- (h) cf. ejus epistolam ad *Nicol. Gerbelium*, Ictum Argentoratensē. d. 21. Jun. 1533 scriptam, cujus particulam dedimus in prol. I de hist. scholæ ill. Hornb. Cap. I, §. V. not. (s) p. 19, cum illa, quam triennio post dedit ad *Conr. Pellicanum*, theol. reformatum amicum suum in *G. C. Joannis Spicil. 1. tabb. litterarumque veterum &c.* p. 556. sqq. & quæ ibidem adnotavit avus meus p. 565. sq.

fratribus diœceseos Bipontinæ subscriptit (i), sed & ecclesiarum Meisenhemensium ac Tabernæ montanarum pastores invitavit (k), ut perlectis & examinatis illis idem facere, sponte tamen sua vellent; quod an factum sit, non habemus, quod dicamus. Hoc quidem certum est, ecclesiam Bipontinam ex concordia illius mente confessionem Augustanam eamque emendatam deinceps suam habuisse, adeoque & in fœdere atque amicitia cum ecclesia Argentoratensi remansisse (l). Unde etiam an. MDXXXVIII, cum mense Februario conventus procerum Francofurti instituendus esset, *Jacobus Sturmius*, prætor Argentoratensis, mandata accepit tanquam ablegatus Ruperti ducis tutoris. (m) Post pacem ibi initam conventum quoque est inter evangelicos de numero theologorum & politicorum ad colloquium Norimbergæ de religione habendum, quod tamen haud processit, mittendorum; in quibus haud pauci fuere, qui cum Saxonis doctrina de S. cœna dissentirent, atque ipse ille *Sturmius* & theologi Argentinenses, *Bucerus*, *Hedio* & *Capito* (n). Sed satis de his, quæ non plane non a *Schorrii* nostri, primarii inter

-
- (i) Quod ipse *Schwebelius* perscribit ad fratres diœceseos Tabernæ montanæ l. c. ep. LXXX, sq. p. 288. Subscriptit vero ipse cum collegis ac fratribus Bipontinis, d. 14. Sept. 1536.
- (k) Vide ibid. & n. LXXXII p. 291 sq. Pariter *Glaferus* jam provocaverat Meisenhemenses ad approbandam formulam.
- (l) Quod manifestum sit ex epistolis Schwebelianis inde ad annum usque 1540 scriptis, quarum C & ultima a *Bucero* ad *Schwebelium* scripta his incipit verbis: *Gratia domino, qui nobis dedit idem sentire de mysteriis suis.*
- (m) Perturbato temporum ordine hæc mandata in *opusculo* *Schwebelii* referuntur P. I. ad an. 1529, cum argumentum literarum satis prodatur, illa pertinere ad an. 1539.
- (n) cf. *Sleidani comm.* L. XII, p. 315. sq. edit 1610 & *Seckendorfi hist. Luth.* L. III, §. LXIX, add. III, p. 205.

inter politicos adjutoris rei evangelicæ, vita credidi aliena.
 (o) Anno sequenti MDXXXX d. XVIII Maji, cum *Jo. Schwebelius*, primus evangelii in terris Bipontinis præco & sacrorum antistes ad cælites evolasset, (p), rediit mox *Schorrius* in consilium, atque denuo in rebus publicis procurandis præstare cœpit ordinarium ministerium.

VII. *Schorrio* in numerum consiliariorum ordinariorum redeunte primas in consilio tenebat *Christophorus Landschad* a *Steinach*, aulæ & curiæ magister & qui ante ipsum eodem

F 2

defun-

(o) Die enim 23. Jun. 1540. *Schorrius* se denuo consilarii & ministri Rath und Diener munere annuo arctius obligari passus est. Retinuerat vero antea consilarii honorem; quod literæ feudales an. 1540. mense Majo datæ, in *statu causæ Schorrenburg* p. 40. n. XL produnt. Sed nunc redire jubebatur ad ordinarios consiliariorum labores.

(p) In quem obitum ipse *Schorrius*, tunc temporis consiliarius, scripsit carmen, quod præfationi *centuriæ epp. theol. Schwebel.* subjunctum legitur, atque etiam in *epitaphiis antiquis & recentibus &c.* a *Pantaleone Candido* collectis & an. 1600 Argentorati editis L. III, p. 90 expressum est:

Vixit & hoc templo docuit vir, lector, honestus
 Joannes Sueblin doctus amansque Dei
 Fidus erat monitor, facundus & usque modestus,
 Mansuetus, clemens, mitis & æquanimis,
 Sedatus, comis, facilis, totusque benignus,
 Sermo illi lenis, mens pia, mosque probus.
 Vitam doctrinæ, doctrinam sedulo vitæ
 Aequabat, nulli non venerandus erat.
 Aequales utinam liceat nos semper habere
 Pastores quid enim sanctius, ore, foret?
 Dici felices nunquid tum perque beati
 Possimus merito, femideique viri?
 Hic magno tandem oppetiit mœrore fuorum,
 Mens cœlo, corpus clauditur hac sub humo.

defunctus erat munere, *Ludovicus ab Eschenau* præfectus Meisenhemensis (a), tandem *Jacobus Rottenburger*, qui *Hasso* in honore Cancellarii ante biennium susceptus eundem mox rursus dimissurus erat. *Landschadius* quidem & *Eschenavius* Ruperti ducis administratoris nomine comitiis Ratisbonæ an. MDXXXI celebratis interfuere, dum *Schorrius* interea pactioni, Disibodenbergæ inter agnatos principes, Simmerensem & Bipontinos de futura successione Palatina conciliandæ, operam dedisset (b). Anno autem insequenti nul-

-
- (a) *Ludovicus ab Eschenau*, familiæ suæ, quæ feudi castrensis in Hagenovia, maxime vero ab an. 1506. Episcopivillæ possessione nobis cognita est, ultimus, qui postquam dominium suum Episcopivillanum an. 1522 duci Bipontino obtulerat in feudum, quod foret hereditarium, munera amplissima apud nos gessit. Anno 1532 festo nativitatis Christi præfectus est aulæ & curiæ, cui primariæ provinciæ præfuit ad an. usque 1538, quo *Christophorus Landschadius a Steinach* die nativitatis Christi honorem illum suscepit. *Eschenavius* autem a consiliis sanctioribus simulque præfectus primum dioceseos Meisenhemensis, dein Novicæ Castellane gravissimis negotiis & legationibus obeundis adhibitus est, donec in aula Archipalatina supremam magistri dignitatem, *Großhofmeister*, consequeretur. Tandem absque liberis obiit, suamque hereditatem nepotibus ex sorore *Margaretha Schænbergii* nobilibus reliquit; cf. de eo *Joannis misc. hist. Palat. Spec. I. animadv. in Toln. p. 45 sq. Schæpflini Alf. illustr. T. II, p. 191.*
- (b) Una cum *Eschenavio* præfecto; vide pactum istud in *Statu causæ success. Bipont.* an. 1729 edito P. I, Weyl. Lit. Pp. p. 62. sq. Quum pactio hæc in secretioribus negotiis habenda esset maxime, patet, quanti fides *Schorrii* habita fuerit. Scilicet illam iniverant principes, ut se tutos redderent adversus molimina ducum Bavarorum, atque ne dignitates Archipalatine unquam a familia *Rudolfina* abstraherentur, convenerantque ut si linea electoria deficeret, ipsi terras electorales æqualiter ita inter se partirentur, ut seniori obtingerent electorales cet. Quamvis autem hanc conventionem alia eaque Simmerensi an. 1546. facta inter se firmassent principes agnati, abrogata tamen deinde est pacto Heidelbergæ an. 1553 communi omnium Palatinorum principum opera inito.

nullus inter consiliaris videbatur aptior, quam *Schorrius*, qui ad comitia Spirensia verno tempore peragenda ablegaretur, idemque dein comitiis eodem anno Norimbergæ celebratis interfuit (c). Tanta autem prudentiæ & integritatis laude florebat ille, ut is a Ruperto tutore per testamentum d. XI. Dec. anni MDXXXII conditum legeretur, qui cum *Christophoro Landschadio* & *Simone Boosio de Waldeck*, si ipsi contutori ante majorenitatem Wolfgangi principis humanitus quid acciderit, adjungendi forent matri tutrici Wolfgangi, ELISABETHÆ, consilarii regentes sive curatores (d). Anno sequenti XXXIII iterum ille non solum comitiis mense Aprili Norimbergæ peractis (e), sed etiam celeberrimæ illi pactioni de portione terrarum a Wolfgango principe Ruperto duci, ipsius patruo & tutori, relinquenda Marburgi conciliatore Philippo Hassiæ Landgravio auctor actorque adfuit. (f) Memorantur in ipsis hujus pacti tabulis utriusque partis consilarii: *Christophorus Landschadius a Steinach*, magister aulæ, *Simon Boos de VValdeck*, *Johannes de Schwarzenburg*, *Sigfridus de Oberkirch* (g), *Jacobus Schorrius* Excancell-

F 3

cella-

- (c) Receptum, prioris quidem §. 146, posterioris §. 45. Illi subscripserunt *Christoff Landschad von Steynach Hofmeister*, und *Jacob Schorr von Hasel*; huic vero *Schorrius* solus.
- (d) cf. *Lexicon Basil.* sæpius jam laud. T. VI. artic. *Schorr von Hasel*; Sic Ludovicus niger per testamentum suum Johannæ conjugii, si ipse obiret, antequam filii annis majores facti essent, quatuor consilarios regentes adjunxit; pariterque Alexander dux vi testamenti an. 1514 conditi. Eodem exemplo Wolfgangus dux in ducatu Bipontino consilarios regentes constituit, qui, dum minor annis esset Johannes I, curatelam gererent & administrationem ducatus secundariam.
- (e) cf. *Recess.* §. 40.
- (f) cf. pactum Marburg. in *statu causæ succ. Bip.* P. II. Bysl. n. XXXIII.
- (g) Is die Lunæ post festum Paschatos an. 1541 additus erat Wolfgango, principi juveni, aulam Trevirensis visitaturo, præfectus, postea inter consilarios versatus est.

cellarius, alter Cansler, & *Jobus VVeydenkopf*, id temporis Cancellarius. Denique suspicor, inter legatos Bipontinos ad comitia illa armata an. MDXXXVIII Augustæ celebrata, in quibus famosum illud edictum de religione, vulgo *Interim*, fere fatale fuit religioni evangelicæ (h), adfuisse *Schorrium*, qui certe comitum Dunensium in Falckenstein personam ibidem sustinuit, (i).

VIII. *Schorrium* jam sexagenario majorem nunquam non deinceps a consiliis adhibitum esse, non solum docent, quæ fuit ipsius prudentia & rerum civilium peritia singularis, sed & *Sizingeri* testimonium supra allatum actaque senatus Bipontini. Domi tamen magis, quam foris a secretioribus ministeriis fuisse, colligimus ex ipsius ætate jam ingravescente. Produxit vero vitam ad annum ætatis octogesium secundum; quo vitam honestissime actam finivit d. XXIII. April. an. MDLXVI (a). Sepulturam invenit in templo primario, ab Alexandro duce olim condito, hoc elogio consecratam (b):

Hic

-
- (h) *Steianus* ad a. 1548. L. XX. p. 582. *Wolfgangum Bipontinum principem ex familia Bipontina, qui legatos ibi habebat, caesar jubet ipsum adesse; cumque venisset, instat, ut ratum habeat decretum.*
- (i) *Recess. S. 108. Philipsen und Johannsen Gebrüdern von Dhun Grafen zu Falkenstein &c. Jacob Schorr von Hassel.*
- (a) Confirmatur hoc non solum elogio funebri, sed etiam notitia necrologii ecclesiæ Bip. ad an. 1566 scripta. *Herr Jacob Schorr gestorben den 24. Aprilis.*
- (b) Auctore *Joanne Thomae*, professore tum Hornbacensis scholæ illustris, postea bibliothecario Bipontino,

*Hic sua longaeuus posuit gelida ossa Jacobus
 Schorrius insigni vir pietate gravis
 Charus erat VVolfgange tibi & , dux inclyte, patri
 Quem tuus & patruus quemque adamabat avus
 Dux Ludovice, tuus fuit hic Cantzlaricus olim
 Consilii reliquos iuvit & usque duces
 Lustra bis octo duosque ut vitae expleverat annos
 Hic placida in domino morte solutus obit.*

*Decessit XXIII die Aprilis undecima hora pomeridiana anno
 Domini MDLXVI.*

VIII. Quod ad familiam Cancellarii nostri adtinet, vixit is primum in conjugio cum *Elisabetha*, *Casparis Breidenackeri*, *Weissenburgensis* patricii, filia, ex eaque procreavit duos filios, *Paulum* & *Albertum*, filiamque *Margaretham* (a). Post defuncta illa duxit uxorem ex familia *Blumenaveriorum* (b), a gente sive nobili sive patricia *Argentinenfi* *Blumenavio-
 viorum*

(a) cf. *Bernhardi Hertzogii*, secretarii primum *Bipontini*, dein praefecti *Wærdensis*, in comitatu *Lichtenbergensi*, qui ex eadem familia uxorem duxit. *Chronicon Alsatiae* L. X, cap. XI, in recensione familiarum & patriciarum & civicarum *Weissenburgensium* p. 220.

(b) Id prodit Cancellarii nostri ex filia nepos *Valentinus Helfant*, in literis supplicibus d. II Sept. an. 1578 datis, his verbis: *Wie mein Vetter Heinrich Schorr (welcher doch nur von einem Bandt vnd erst lang hernacher mit der Blumenauerin gezieht worden) dero bey meiner Großmutter Elisabeth Breydenakerin seel. Leben erkantten Erblehen &c.* Loquitur autem de emtione beneficii *Langwertiani* in *Boebelsheim* an. 1539 facta.

viorum (c) distinguenda. Atque hæc secunda uxor ipsi peperit plures liberos, qui absque nomine interierunt, præter *Henricum*, gentis *Schorrianae*, modo *Schorrenburgianae*, factorem.

Paulus ex priori matrimonio circa an. MDXIII natus ob mentis imbecillitatem post patris obitum & curatorem accepit (f), & tandem dato pretio in coenobio seu schola illustri Hornbacensi usque ad vitæ finem nutritus est (d). Obiit anno ætatis LXXI.

Albertus, alter filius, circa an. MDXVIII natus ad literarum studia cum felici ingenio accessit, positisque tirociniis Wittenbergam abiit, ibique sub auspiciis *Melanchtonis* literis operam dedit. Tum quidem *Melanchton* in epistola ad *Suebelium* ejusque collegas *Glaferum* & *Hilsbachium* (e) hoc de eo testimonium scribit: *Adolescens, de quo scribis, potest conjungi Alberto Schorrio, qui Dei beneficio feliciter in studiis versatur, & quidem eruditiori atque interiori philosophiæ jam se dedit: aut si nondum ille assequi Albertum potest, & habet opus grammatica institutione, potest recte commendari Wendelino Sirrichio.* Ex academia reduci *Alberto Schorrio* post aliquod tempus, anno nimirum MDXXXIII ineunte, mandatum est munus scribæ fisci principalis sive numerarii. Obiit is an. MDLXXXVIII.

Mar-

-
- (c) Quæ gens nobilis extincta est sec. XVI in *Georgio de Blumenow* improli; cf. *Hertzog* l. c. L. VI, p. 220, qui certe, si *Schorrio* ex hac familia obtigisset uxor, id commemoraturus fuisset. Sed nubere ipsi non potuit, quæ non erat.
- (d) Tales vocabantur *Pfründner*. Ingressus autem est coenobium d. r. Nov. 1581.
- (e) Quæ quidem in *centuria epp. theol.* p. 27 locum occupat nonum, sed male; cum circa an. 1537 scripta sit, cf. n. LXXXV, p. 299.

Margaretha Cancellarii filia nupsit *Valentino Helfant* juniori, advocato (Bogt) civitatis *Weissenburgensis* (f).

Ex *Blumenoveria* tandem natus circa an. MDLIII *Henricus*, qui postquam omnes curias scholæ illustris *Hornbacensis* magna cum laude superaverat, *Marburgum* se studiorum causa contulit, sed inde reversus *Biponti* privatus vixit, familiæ *Schorrianae* tandem senior, & lineæ, quæ nunc *Schorrenburgiana* dicitur, fator (g).

III.

Anno demum MDXXXIII die Sabbathi post festum divi *Antonii* ab *WOLFGANGI* ducis impuberis tutoribus, *ELISABETHA* matre ac *RUPERTO* patruo creatus est Cancellarius *HENRICUS HASSE DELAUFFEN* juris civilis ac publici peritissimus (a); quo honore ornatus is *Ruperti* ducis nomine comitiis

G

tiis

(f) *Hertzog* l. i. p. 220 & 224.

(g) Quæ ab *Alberto* fata fuit altera linea, seculi superioris initio jam intercidit.

(a) Testantibus literis vocationis, quarum primam de ipso Cancellarii officio communicamus: *Von Gots Gnaden vvir Elizabeth ꝛc. Wittve, vnd vvir Ruprecht ꝛc. bekhennen vnd thun kundt meinglich mit dießem Brief, das vvir als Furmunder, vnd in demselben Namen des Hochgebohrnen Fürsten vnser freuntlichen lieben Sons Vettern vnd Pflegsons Herzog Wolfgangs ꝛc. den Erbern vnsern lieben getreuen Heinrich Hassen zu vnserm Cantzler vnd Rat In vnser Cantzley nachuolgender Gestalt bestellt vnd angenommen haben, Also, das er vns der selbige vnnser Cantzley treuwlich vnd mit Fleiß versehen, den andern Substitut, vnd schreiber anvveissen, vnd darzu halten soll, das so in gerurter vnnser Cantzley verhandelt vuurt vffzuschryben, vnd nach notturfft zu registrirren, auch alle treffenliche Misiven, oder andre brieff, an denen vns oder vnnserm Fürstenthumb gelegen, nach gehaptem Radt vnd seiner besten Verstandniß selbs zu concipiren, vnd die selbige sampt allen andern vnnser Fürstenthumbs Freiheiten, Solt vnd Rechenbüchern oder andern briefflichen vrklunden zum besten veruwaren vnd behalten vns vnd vnnsern Fürstenthumb auch In Re-*